

Az első fecskék

Az építési területet körül ölelő deszkapalánk sem tudja eltakarni a járókelők csodálkozó tekintete elől városunk új ékességét, a Bokányi Dezső utcai KUN-ÉP-házat. A szemnek tetszetős, érdekes stílusú épület egyik első emeleti ablakában zöldellő virág arról árulkodik, hogy ott már laknak.

A csengetésre ősz hajú, élénk tekintetű asszony nyit ajtót, mögötte jó megjelenésű idősebb úr, mint megtudom a férje. Elmondom mi járatban vagyok: az első beköltözők véleményét szeretném megírni lapunkban.

Tulajdonképpen mi is csak félig vagyunk itt – szabadkozunk –, ahogy az erőnkben futja, úgy költöztünk. Tudomásunk szerint egyébként sem mi voltunk az első beköltözők.

– *Elégedettek a lakással?* – kérdezem óvatosan, mivel ilyenkor szokott elszabadulni a panaszáradat.

– Nézze! – kezdi a férfi. – Két eset van: vagy elfogadjuk, vagy nem. Mielőtt ideköltöttünk megnéztük, aztán igent mondtunk.

– Maximálisan elégedettek vagyunk! – vág közbe az asszony – Bármilyen hibát találunk, az első jelzésre jönnek kijavítani. Csak jót mondhatunk az építőkről.

Körülnézek a lakásban. Két szoba, plusz két félszoba. A nappalit 26–30 négyzetméterre saccolom, de a két félszoba sem a hagyományos „csószoba”. Fürdőszobából kettő van: a kádás szinte szobányi méretű, de a zuhanyzóval is töltesz a panel-fürdőszoba méretein. Talán a konyhát szabták szűkebbre a kelletnél.

Miután bemutatták a lakást provokálóan megjegyzem:

– *Azért a pénzükért kifo-*

gástan minőséget is kaphattak volna.

Kérdően néznek rám. Mi lehet az, amit én látok, ők nem. Elkezdem felsorolni: a fürdőszobában például az egyik fal legalább 4–5 cm-rel eltér a függőlegestől, a csempét egyenetlenül rakták fel, nem is szólva a kritikán aluli fugázásról. A metlakiban szinte alig van egyszínű. A különböző csövek, vezetékek rögzítése esztétikailag is kifogásolható. A fal több helyen sérült...

– Apróságok ezek, miniket nem zavar és folyamatosan kijavítják – a nyomtatók kedvéért mutatják a frissen vakolt villanyvezeték nyomvonalát.

Amikor a lakás áráról érdeklődöm a férj már mondaná, de a felesége határozottan elzárkózik az anyagiak közlésétől. Nem erőltetem, végül is magánügy.

Kifelé menet a férfi még elmondja, hogy a kertcsaládi házukat adták ezért a 98 négyzetméterért. Nyugdíjasok, nekik már így kényelmesebb. Erre a felesége is határozottan rábólint és a lelkemre köti, hogy a nevük ne szerepeljen az újságban.

Átmegek a szomszéd lépcsőházba a legelső „fecskékhez”.

Vass Ferencéknél vidám gyermekzsivaj, a gyerekek

láthatóan élvezik az új helyzetet.

Ők az Erdei Ferenc térről jöttek ide, ebbe a tetőteres beépítésű hangulatos lakásba, aminek a hasznos alapterülete 52 négyzetméter, egyébként 68 négyzetméteres. 1,2 milliót kellett kölcsönökből és az előző lakás árából összeszedniük.

– Nekünk nagyon tetszik – mondja nem kis boldogsággal a fiatalasszony. – Az volt a vágyunk, hogy a karácsonyt már itt töltsük. Ez sikerült, hiszen a szentestét megelőző napon költözték. Közben szétnéztek és a francia filmekben látott tömbház belsők jutnak eszembe. Nálunk miért nem lehet olyan? Kérdésre előttem a kérdést cáfoló élő példa: tömbházban még nem láttam ilyen rendhagyó elrendezést. A nappali, a hálószoba, az étkező és a konyha tulajdonképpen egybefonódik, csak egy hangulatos boltív töri meg a teret. A két gyerekszoba külön, szintúgy a fürdőszoba. (A vécét is külön teheték volna!). A lambériázott tetőtér mindehhez különlegesen jó hangulatot ad.

Probléma? A hibák apránként jönnek elő, egyből kijavítják a szakemberek, de komolyabb javítanivaló még nem volt. Talán a lambériák illesztése és az anyag minősége kifogásolható. „De hát ez legyen a legnagyobb bajunk!” – mondja az asszony. Jó érzéssel távozom.

Ahogy kiérek a ház elé egy utánfutós, piros Lada érkezik megpakolva. Kikászálódnak a kocsiból. Ők most költöznek és tetszik nekik a lakás.

Távozóban mégegyszer visszanézek a város új, ékes színtöltőjére. Látom, amint a Lada utasai nevetve, boldogan indulnak a cuccokkal befelé...

Kép-szöveg: Ferincz János

Lehet hogy lehallgatták a telefonomat?

Az eset pár évvel ezelőtt történt, még a reform első vihára előtt. Abban az időben, amikor még nem volt ajánlatos bizonyos jelenségek, történések háttérét kutatni. Akkor, amikor a törvényesnek kikialtított szervezetek istenként ítékelhettek a másként gondolkodók fölött. Azokban az években csínján kellett bánni az önálló vélemény-nyilvánítással.

Elmúlt már! – mondhatnánk – borítsunk fátylat az akkor történetekre. De nem szabad, mert a tanulsága még mindig (sőt most!) időszerű.

A történet szereplőit nem nevezem meg, mivel ezek az emberek léteznek valahol az országban és bosszúálló kezük messze elérhet. A főszereplő, aki itt ül velem szemben, irigylésre méltó temperamentummal kezd a történetbe.

Sohasem felejttem el, hogy honnét jöttem, és hová tartozom. Mindig munkások között éltem, az őszinte szókimondás is tőlük ragadt rám. Véleményemet nem rejtettem véka alá, ám az őszinte szavaim – amelyek legtöbbször a környezetemben dolgozók véleményét is magukban foglalták – sok vezetőnek okoztak fejfájást, vagy kellémetlen percek. Hány és hány fórum kezdődött azzal a felszólítással: tessék elvtársak, itt most mindenki nyíltan elmondhatja a véleményét! Hát én elmondtam...

Már tagja voltam az ágazati szakszervezeti központi vezetőségnek, amikor a VII. ötéves terv koncepcióját terjesztette a testület elé az egyik miniszterhelyettes. Tulajdonképpen a kormányprogram egy részéről volt szó. A vitából én bizonyos dolgokat kifogásoltam, egy-két tervezett intézkedést kapkodásnak minősítettem. Néhányan már ott furcsán néztek rám.

Egy idő után minden előzetes értesítés nélkül megjelent a lakásomon két szerelő és a „feláras” piros telefonomat feketére cserélték. A miértre nem kaptam választ, sőt a két készülék közötti árkülönbséget máig sem fi-

zettek vissza. A telefoncsere után kb. 2 hét múlva idézést kaptam hogy ekkor és ekkor jelenjen meg a halasi rendőrségen. Kötelességtudó állampolgár lévén eleget tettem az idézésnek, és a rendőrség egyik helyiségében – helyiek kizárásával – két „civil” kezdett velem foglalkozni. Közölték, és ezt több adattal is alátámasztották –, hogy ők mindent tudnak rólam: kapcsolataimról, kijelentéseimről, politikai nézeteimről... magánéletemről. Még olyanokat is mondtak, amiről csak telefonon váltottam szót valakivel.

Aztán hamar kibújt a szög a zsákból, mert nekem szegezték a kérdést: miért nem tessék magának a kormány politikájára? Mi az oka annak, hogy az ágazati ülésen támadta a kormány energiatervét? Igyekeztem megmagyarázni, hogy ott a saját véleményemen kívül az általam képviselt véleményét is közvetítettem. Mint választott testületi tagnak, ez egyébként is kötelességem.

A szőnyeg szélére állítás után az esetet leletem az illetékes szakszervezeti felettesimnek, közülük a káderügyekkel foglalkozó titkár vette a fáradságot és – a nekem küldött idézés borítékjának fejbélyegzője nyomán – a BM illetékeséhez fordult magyarázatért. Mondanom sem kell, hogy őt is finoman eligazította a BM egyik ezredese, mondván ez rutinmunka volt, és csak akkor válik ügygyé, ha a szakszervezet ügyet csinál belőle. De jobb nyugton maradni...

– És tényleg lehallgatták a telefonját? – kérdezek közbe.

– Ez sohasem nyert bizonyítást, de feltételezem hogy igen. Mivel olyan dolgokról is tudtak, amiket csak kizárólagosan telefonon említettem valakiknek. Persze az is lehet, hogy a hívott fél telefonját figyelték. Hiszen egész komoly beosztású személyekkel – például megyei elsőtitkár, magasabb szakszervezeti tisztségviselők is – beszéltem telefonon.

– *efjé* –

1990. január

(Harmos Jenő felvétele)

Az olcsó húsnak tényleg híg a leve?

Az évvége városunkban húsfelvásárlási hisztéria jegyében telt el. Mindenki tudta, hogy a húsárak január elején jelentősen emelkednek, bár ennek mértékét hivatalosan nem jelentették be. Mindeki igyekezett anyagi lehetőségeinek utolsó tartalékait is erre a célra feláldozni, feltéve hogy megfelelő tárolókapacitással, s persze pénzzel rendelkeztek. Annak persze régen rossz volt megint, aki ilyen lehetőséggel nem bírt, hiszen erről is lemaradt.

„Olcsó húsnak híg a leve” – tartja a magyar közmondás. Ezt akkor szokták mondani, amikor valami gyanús olcsó, hiszen annak valószínű értékcsökkentő fogyatékossága van. A közmondást a húsról találták ki, így a közmondás igazságtartalmát is ekörül kell keresni gondoltam, amikor az évvégi nagy bevásárlások idején felkerestem a Petőfi utcai hatósági húsboltot, hogy oknyomozó riportot készítek. Érkezésemmel egyidőben belgrádi rendszámú gépkocsiból elegáns szőke hölgy szállt ki, s az üzletben lépve tőnt magyarsággal, családott arccal kérdezte: – Hús nincs? Hol van? – A kampókön kívő bőrszálzalonna ezek szerint nem keltette fel az érdeklődését. Hegedűs László boltvezető a Kossuth utcai Bácskás szaküzletet javasolta számára, de a közben érkezett újabb vevők közölték, hogy oda is hiába megy, mert hús nincs.

– Kik vásárolnak itt? – kérdezem a bolt vezetőjét.

– Tekintettel arra, hogy az általunk forgalmazott árak 50–60–70%-kal alacsonyabbak az egyéb húsárakhoz viszonyítva, így főleg a kiskeresetű családok – különösen a cigányok – valamint a nyugdíjasok köréből tevődik ki a vevők köre. Különösen ezen utóbbi rétegből keresnek fel leginkább. Kelendő a csont, a disznóköröm, a fej és az egyéb értéktelen hentesáru, amelyet korábban főleg a kutyatulajdonosok vásároltak kizárólag. A nyugdíjasok még ezt is beosztva fogyasztják, hiszen azt az illúziót kelti bennük, hogy húst esznek. A kutyatartókkal a megnövekedett kereslet miatt bizony gyakran vita alakul ki. A nyugdíjasokat gyakran megszárom úgy, hogy a csonthoz 10–20 dkg nyeseidet is odadobok. Ez igazán nem vág a földhöz,

ki tudom gazdálkodni.

– *Megfelel-e a valóságnak az a városban elterjedt hír, mely szerint bizonyos körök előnyben részesülnek a kényszervágott hús elosztásánál? Hírlik, hogy a felügyeleti szerv egyik nődolgozója – kapzsiságát ezzel is bizonyítva – egy teljes kényszervágott borjút megvett, s azt a hűtőládájában tárolta. Ezzel még a saját kolégáit is megfosztotta a vásárlás lehetőségétől.*

Hegedűs László hamiskás mosollyal a szája körül válaszol:

– Korábban valóban volt ilyen. Nekem is kellemetlen volt, mert korábban kellett bejönni a csomagokat elkészíteni. Jelenleg már ez a rendszer nem működik, itt a boltban viszont az vásárolhat, aki akar, de három kilogrammnál több árut egy személy részére nem lehet kiszolgálni.

– Minőségileg miben különbözik ez a hús az egyéb húsboltokban vásárolhatótól?

– Szinte semmiben. Élvezeti értéke azzal azonos, legfeljebb kisebb esztétikai kifogások merülhetnek fel vele szemben ezért állapít meg az állatorvos alacsonyabb árat. Nyilvánvaló, hogy ezért van a kényszervágott hús iránt felfokozott igény.

– *Nem lenne kézenfekvő megoldás ennek ismeretében, ha ezt a húst a pénzügyi zavarokkal küszködő gyermekélelmezés felé forgalmaznák, vagy az egészségügyi–szociális ellátás használhatná fel? Véleményem szerint különösen indokolt lenne a gyermekélelmezésben való felhasználás, hiszen a fejlődő szervezetnek van a legnagyobb szüksége a húsról. Ezzel a megoldással ugyanis egységnyi pénzösszegért több hús kerülhetne a gyerekek tányérjába – tettem fel a kérdést a húsbolt vezetőjének.*

– Mi közületeket nem szolgálhatunk ki, egyébként magánvéleményem szerint valóban felhasználhatnák az említett egészségügyi és gyermekintézmények ezt a húst, jelenleg azonban ezt KÖJÁL előírás tiltja – válaszolt Hegedűs László boltvezető.

Íme egy szabály, amely az én laikus véleményem szerint teljesen ésszerűtlen, logikátlan. – **kocsis** –

Korszak (és elnök)váltás a Vörös Október Tsz-ben

Január 12-én véget ért egy korszak a Vörös Október Tsz. életében. Mindez egy személy nevével fémjelvezhető, akit Huri Bélának hívnak. A szövetkezet élére 1968-ban került, ötször választották ujja elnöki tisztségében. Működése során a gazdaság kilencszer nyerte el a kiváló szövetkezet címet s országszerte jegyzett szövetkezetet formált az egykori fizetési és megélhetési gondokkal küszködő szövetkezesből.

Az utóbbi időben megtorpant a fejlődés, ami a tagság körében feszültséget, néha elégedetlenséget okozott. A reménytelen piaci, gazdasági helyzet, az agrároló nyitódása, a gyenge termőhelyi adottság eleve nehéz helyzetet teremtett. Tavaly az időjárás is a szövetkezet ellen dolgozott, a háztáji termés eredmények nem fedezték a kiadásokat. Ebben a feszültté vált helyzetben Huri Béla összebe jelentette, hogy nyugdíjba kíván menni. December végén megérkezett a hivatalos értesítés a nyugdíjazásáról. Az elnöki tisztség alóli felmentését a január 12-én délután megtartott közgyűlésen már mint nyugdíjas kérte a tagságtól. Az utódot illetően több név hangzott el, végül is egyetlen személyt választotta az esetleges megválasztást.

A múlt pénteken megtartott közgyűlésen a tagság óriási

érdeklődése szölt a leköszönő elnök eddigi munkásságának, s tükrözte a választás iránti érdeklődést is.

A tagság egyöntetű szavazással Fekete Károlyt, a gazdaság eddigi közgazdasági elnökhelyettesét választotta meg őt évre a Vörös Október Tsz. új elnökének.

A tagság nevében dr. Horváth László állatorvos köszöntötte meg a leköszönő elnök eddigi áldozatos munkáját, az új elnöktől pedig bizalmat, nyíltságot, őszinteséget kért, és azt, hogy az új vezetés mindenben tekintse egyenragú partnernek a dolgozó tagságot.

A választás után kértem nyilatkozatra a gazdaság 44 éves újdonsült elnökét.

– *Egyedül vállalta a jelölést. Tisztaban van-e vele, milyen állapotú gazdaság vezetését vette át?*

– Természetesen, hiszen különben nem is vállaltam volna. A szövetkezet igen nehéz helyzetben van, az elmúlt évet várhatóan mérleghiánnyal zárja. Ebbe a helyzetbe az egyébként is nehéz gazdasági helyzetet túlmenően a felszámolt budapesti főágazat vesztesége, az Integrál GT. kft.-vé történt átalakulása, valamint az alaptevékenységet sújtó időjárás okozta veszteségek juttatták. Több éves, átgondolt erőfeszítést igényel a válságból való kivezetés. Tulajdonképp

pen ezt vállaltam most, amihez igénylem a vezetők és a tagság támogatását.

– *Miben látja a megoldást? – Elsősorban nagyobb figyelmet kívánok fordítani a helyi, kiskunhalasi dolgokra, elsősorban az alaptevékenységre. Úgy vélem, ez évek óta nem kapott kellő figyelmet. Ennek velejárója, hogy fel kívánjuk számolni a Halason kívüli tevékenységeinket. Azokra az értékekre kell támaszkodni, melyek nem mindig kaptak eddig megfelelő figyelmet. Országos hírű a juhászatunk, jó a baromfi tenyésztésünk, a tekereselő főágazatunk is kiemelkedőre képes. Műanyag üzemünk betéti társaság formájában önállóan működik, forgácsolónk is nagyobb figyelmet és bizalmat élveznek. Erősíteni kell a tagok termelésben való anyagi érdekelttségét, az ösztönző vállalkozási formák alkalmazását. A veszteségek felszámolását saját erőfeszítéssel kell megoldani. Nyíltságot, őszinteséget, a demokratikus fórumok eleven működését hirdetem meg.*

A közgyűlés végén valamennyi tisztségviselő bejelentette lemondását, így a februári fórumon már az új elnök által felvázoltak szerint választja meg a tagság az új vezetőséget, ellenőrző bizottságot és döntőbizottságot. Azaz, kezdetét veszi az újabb korszak. – **th t**

200 éves a halasi postaállomás

Nagy Szedes István a Városi Könyvtárban a közelmúltban nagyszerű előadást tartott a Halasi Postaállomás történetéről.

– Az első postaállomás Halason a postamester lakhelye volt, de a delizsánc járat nem ott állt meg, hanem a kocsmánál, amely a Tanácskháza sarkánál volt a mai Hősök terén.

Az első postamester Péter Ferenc volt, aki a Posta utca és a Nagykút utca sarkán (ma Szilády Áron utca) lakott, a jelenlegi Faipari Szövetkezet helyén. A postaállomásnak két kijárata volt, az egyik a mai Szilády Áron utcára, a másik a Posta utcára nyílt.

Az 1700-as években Halas utolsó postája még Buda volt, majd a királyi posta 1749-ben Buda-Szeged-Temesvár között személyszállítással kapcsolatos postajáratot indított. Ekkor Halas utolsó postája Félegyháza lett.

II. József császár, Katalin orosz cárnővel szövetségben a török ellen háborút viselve a hadviselés céljából 1789-ben Buda-Pétevárad között is megindította a delizsáncnak nevezett postakocsi járatot, amely Budáról Pest-Soroksár-Lacháza-Kunszentmiklós-Szabadszállás-Izsák-Vadkert érintésével jött Halasra és innen tovább Mélykút-Szabadka-Pétevárad-Vonovica érintésével Zimonyig közlekedett. (Zimony ma Belgrád egyik külvárosa.) Oldalági csatlakozás volt Eszékre, Zomborba, Komlóra, illetve Horvátországba.

A Buda-Zimonyi postajárat

vasárnap és csütörtökön délután 4 órakor indult. Ugyanez a járat visszafelé Budára hétfőn és pénteken érkezett.

A postakocsi vontatására minden állomáson, tehát Halason is, később pedig Pirtón is a csárdánál a lakosok kötelesek voltak csekély díjazásért 4-6 lovat állandóan készenlétben tartani. A városi tanács, hogy a lakosokat e teher alól mentesítse, megegyezett a postamesterrel, hogy a várostól keletre nem messze eső ún. postakert és a nyugatra eső postakaszáló használata fejében állítsa ki maga a szükséges előfogatókat.

A rossz közbiztonság miatt 1811-ben a postakocsi kíséretére két fegyveres lovas állított a város a kerületek költségén. 1865. május 2-án Bogár Imre, a híres betyár lelőtte a bakról a kocsit kísérő katonát, a postakocsinak azonban sikerült elmenekülnie. Pest-Szeged között 1854-

ben indult meg a vasúti közlekedés és emiatt a postakocsi járat megszűnt. Helyette Kistelek, Majsa, Halas, Mélykút, Baja irányába indult hetente kétszer postakocsi. 1856. április havától Kisszállás, Kecel, Vadkert felé is indult Halasról postakocsi járat. Ekkor a halasi posta előlépett. Elosztó postahivatallá lett és Székér Sándor, az új postamester postagazgató címet kapott.

1832. december 5-én helyezték üzembe a Budapest-Szabadka és Kiskörös-Kalocsa közötti vasútvonalat és a postakocsi járat Halason teljesen megszűnt.

Levélhordót 1853-ban állított először a postamester. Az első levélgyűjtő szekrényt 1886-ban a Fő utcában állították fel. (Ma Köztársaság utca.) A városi távbeszélőhálózatot 1909. elején állították fel, mindössze 6 előfizetővel.

Lévay Kálmán

Egy vállalkozás története

(félmillióval gazdagabban)

De hát úgy van az ember, hogy ritkán tudja eldönteni ismeretlen úgyról, hogy fontos avagy kevésbé az. Halogattuk a *Tóbiás családnál* a látogatást. Majd holnap... a végén majd lekéstünk az üzletéről. Történt, hogy október 20-án mivel az utolsó felajánlott tanyát is megnéztük, s kedvünkre való nem akadt, elmentünk az adott címre.

– Jaj, hát már eladtuk... – lelkendezett Katika a tulajdonos felesége. Akkor... köszöntünk is volna illedően, ha a házigazda elő nem jön.

– Hát eladtuk – kezdte óvatosan –, de hát aki többet ad érte... – tárta szét a kezét.

No ez az én emberem – gondoltam –, ha már csak a pénz beszél. Néhány perc múlva kinn voltunk a Felsőszállás 144. sz. tanyán.

Ezt a birtokot az Isten is gazdálkodásra teremtette. Egy erdő közepén áll. A kövesúttól másfél kilomé-

terre. A közelben egyetlen lakott tanya sincs... Igaz vilánnal sincs felszerelve, – de hát jövő tavaszra hozzák – nyugtatott meg Tóbiás úr.

– Semmi gond. – mondtam. – Ha elkelt bármennyiért is, én a vételárra húsz ezer forintot ráteszek.

Lekezeltünk, meglelt a tanya.

Igaz ez a vétel csak jelképes volt, hisz' egy fillér sem volt a kezemben. Ígéretek éltek csupán.

Az első határidőt a kecskeméti október 24-re adták. A megadott napon felhívtuk őket:

– Ne haragudjanak – hallottam a telefonból –, de az utóbbi napokban sorozatos volt nálunk a megbetegedés, így elmaradtunk kissé a munkával. Nincs kész még a szerződésük, kérem holnapután jöjjenek, és szíves elnézésüket kérjük. Viszontlátásra.

A követező pillanatban már az ijedelem üt ki az arcomba, a kétely motoszkált bennem: vajon nem akarnak-e becsapni, nem változott-e meg egy csapásra a pénzügyi helyzet. Nem hiányzik-e valami papír, vagy talán nem is engedélyezik az egész pénzügyletet?

Hazamentünk és csak sóhajtozunk tehetetlenségünkben. Éjszaka meg csak forgolódtunk. Abban az időben szokta meg szerveztünk a szakaszos alvást. Kora este elaludtunk, s lám hajnal kettőkor óramű pontossággal felébredtünk.

Végére is letelt a két nap. 1989. október 26-án reggel hétkor indultunk a pénzért. A kezeseket összeszedtük, aláírás ide-oda, öt perc várakozás a pénztár ablaknál, s félmillióval „gazdagabban” álltam a járdán, és elégedetten könyveltem el: ez is megvan.

(Folytatjuk.)

Robotka István

